

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 80— Cor.
Pe jumătate an . . . 40— .
Pe 3 luni . . . 20— .
Pe o lună . . . 7— .

Pentru România și
străinătate:

Pe un an . . . 100 franci

Telefon

pentru oraș și interurban
Nr. 750.

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA
Strada Zrinyi Nr. 1 a.

INSERTIUNILE

se primesc la administrație.
Mulțumite publice și Loc
deschis costă șirul 1 Gor.
Manuscrisurile nu se in-
napolază.

ROMÂNUL

Generalul Berthelot în Arad.

Oaspele distins al Românilor, generalul Berthelot, s'a simțit între noi ca între concetățenii săi. Aceasta este întâia impresie ce a cules-o dela noi în 29 Dec. dimineața când la orele 8 a coborât din trenul său special. Românii din Arad i-au făcut o primire spontană impunătoare și și-au ajuns scopul dorit.

Avem o mulțumire rară că generalul Berthelot în timpul scurt cât l-a petrecut între noi s'a convins de sentimentele vii naționale ale Românilor din părțile periferice apusene. Manifestația țărănilor din Arad și jur cari în șube albe i-au defilat sub fâlfăirea steagului nostru, simbol al unității naționale, au alergat să întâmpine pe generalul Berthelot, a fost semnul cel mai evident de conștiința vie a clasei noastre de jos despre serviciile ce ni le face Franța. Intreg poporul nostru știe că Franța este țara unui frate mare al neamului nostru în apusul Europei, și că frații au datoria să se ajute reciproc la năcaz pentruca să serbeze laolaltă zilele frumoase.

Din cuvintele pe cari generalul Berthelot le-a rostit către ceice l-au bineventat răsare dragostea lui către poporul nostru, pe care-l cunoaște din zilele negre ale bătăilor sângeroase. „Nu este departe timpul, — a zis generalul Berthelot, — când pacea ce se va semna să vă satisfacă aspirațiunile legitime...”

Prin vizita marelui general s'a contribuit la cimentarea sentimentului de solidarizare între cele două popoare latine. Generalul Berthelot va putea spune armatelor orientale că Românii din aceste părți sunt colaboratorii sinceri în opera mare civilizatorică pe care întreagă ententa o săvârșește acum, și că Românii de aici sunt aceiași pe cari dânsul i-a găsit în Moldova și Muntenia.

Berthelot coboară din tren.

Statura înaltă și robustă a generalului Berthelot par'că ar ținea la distanță pe oricine. Dar zimbetul ochilor săi și fizionomia sa răzătoare și blândă apropie pe toți. Dșoarele române îl așteaptă, îmbrăcate în frumosul nostru costum național, cu flori. Dra Ispravnic îi înmanuiază un buchet de flori și-l bineventează în franțuzește. Generalul îi mulțumește și o sărută pe amândoi obraji. Dă apoi mâna cu toate drele în costum național cari, împreună cu dnele îi presară calea cu flori. 7. ofi-ceri români îmbrăcați românește pleacă la pământ în fața generalului 7 steaguri ale ententei: românesc, francez, englez, american, italian, belgian și sârbesc.

Domnul vcolonel Serb

face raportul și prezintă dlui general compania de onoare constituită de gardiștii noștri.

— Foarte fericit de atitudinea ireproșabilă a trupei, vă salut și vă asigur de acelaș sentiment ce mi-l dovediți, fu răspunsul generalului.

Autoritățile

salută apoi, cu învoirea Consiliului național român comitatens, pe marele oaspete. Vorbește primarul Löcs, care bineventează pe generalul Berthelot în numele orașului. În fruntea unui număr public de bărbați se ivește apoi în continuarea peronului, P. S. episcopul Ioan I. Papp, care întâmpinează pe Berthelot în numele diecezei arădane¹⁾

P. S. Sale generalul francez a răspuns militărește, scurt, concentrat în cuvinte pline de conținut:

— Mulțumesc pentru cuvintele generoase și sunt foarte fericit că mă regăsesc între concetățenii mei. Ia cuvântul, în numele C. N. R. comitatens d. dr. Iustin Marșieu.

Serviciul de tâlmăciu l-a făcut colonelul român Radu Rosetti, scriitorul cunoscut.

Generalul Berthelot a răspuns dlui dr. Marșieu între aplauzele furtunoase ale publicului românesc de pe peron:

— Dle vicepreședinte, cuvintele despre bătăliile glorioase dela Mărășești imi merg drept la inimă, pentrucă sunt imaginea chiar a simțirii românești. Sunt fericit să pot declara că armata română are tot meritul pentru marea învingere dela Mărășești pentrucă 5 divizii române au ținut piept cu 11 divizii germane. Sper să nu se îndoiască nimeni că cunosc suferințele Românilor în trecut. Soarele luminează pentru viitor. (Aplauze și ovății nesfârșite se fac marelui prieten al nostru).

Ia apoi cuvântul: Consiliul național maghiar, cons. național sârbesc și un delegat al Șvabilor în limbile lor naționale din Banat. Generalul Berthelot a răspuns tuturor în două trei cuvinte, mulțumindu-le pentru atenție.

Defilarea gardelor și banderilor rurale.

Generalul Berthelot trece în dosul gării unde îl așteptau gardele și banderile noastre rurale în mândrul port național cari au defilat strigând din inimă: trăiască generalul Berthelot. Insuflețirea inimioșilor voinici dela sate și publicului românesc a fost de nedescris.

Convoiul dela gară în oraș.

Dupăce generalul Berthelot a trecut în revistă gardele și banderile și a mai netezit pe frunte pe frumoasele noastre, drele în costum național cari îi făcură roată și căroră le-a spus, că sunt cea mai frumoasă gardă, a înaintat automobilul în care a urcat generalul cu colonelul Rosetti, dr. I. Marșieu, vcolonelul Serb și Ioan Moldovan ce fusese însărcinat, în fruntea unui comitet, cu serviciile de aranjator pe peronul gării.

Numeroase trăsări și imens public de jos au petrecut automobilul generalului Berthelot care a înaintat încet în urma banderilor și gardelor rurale, între cântece naționale și în

¹⁾ Raportul amănunțit — împreună cu discursurile în întregimea lor le vom publica în nrul de sărbători.

frunte cu mândrele stindarde românești și ale ententei, până la Crucea albă, unde în etaj, sala nr. 3, s'au ținut recepțiile delegațiunilor românești.

Recepțiunile.

Se prezentă întâi delegațiunea doamnelor române, în frunte cu dna dr. Pop care salută astfel pe generalul Berthelot:

Domnule general,

În numele doamnelor române din Arad și provincie vă aducem omagiile noastre de recunoștință pentru dragostea ce-o purtați so-rei mai mici a națiunii Dvoastră. Națiunea română privește cu recunoștință la marea națiune franceză, care în toate vremurile a dat lumii drepturile și libertățile. — Trăiască națiunea franceză și reprezentantul ei, Trăiască România-mare — darul Franței

Doamnei Pop îi răspunde generalul Berthelot sentimental și mai mult decât până aci celorlalte saluturi. În rezumat a spus următoarele:

— Acum nu este soare, doar în inimile noastre. Imi pare bine că femeile române nu și-au pierdut nădejdea în viitor. Între Români și Francezi sunt simpatii și legături naturale, doar acelaș sânge curge în vinele lor.

În recepție se prezintă apoi P. S. Sa episcopul Ioan cu asesorii consistoriali, corpul profesoral dela școala civilă de fete, șase redactori dela Românu, o delegațiune de țărani, un grup de refugiați români din Banat cari nu s'au putut prezenta la găriile de pe acolo fiind împiedecați de Sârbi și în urmă tinerimea românească din Arad în costume naționale.

Generalul Berthelot s'a întreținut foarte afabil cu toți membrii delegațiunilor, a rostit cuvinte de încurajare și a asigurat că aspirațiile noastre sunt aproape de împlinire, ne mai fiind mult până la semnarea păcii.

Ofrandele femeilor române.

Ne-a m pregătit pentru primirea marelui prieten al Românilor, cu atâta inimă și-am depus în mînca noastră atâta zel și căldură încât începutul zilei ne-a adus roadele. S'au adunat la stat femeile române sub auspiciile dnei St. C. Pop cu zile înainte să întâmpinească mândră sărbătoare a zilei care s'a înecat în sânge. Flori, brad, tricolor francez și român au împodobit și-au făcut decorul trumuseții tabloului teoric născut în gândul bogat de femei române. Patrusprezece dșoare române, brune și bălaie, totatătea chipuri alese ca din povești îmbrăcate în costumele noastre pitorești de țară, au dat cea dintâi scenă de toată frumusețea primirei prietenului francez. Coriele cu flori și brad montate în culorile franceză și română, șubele țărănești puțate, invellitorile de cap, toată trumusețea asta demnă de penelul unui pictor s'a pus la cale cu atâta dragoste cu care numai noi românii știm răsplăti pe frații noștri de-un gând și-o inimă.

S'au ales cele mai superbe costume din toate finiturile locuite de Români și tetele cari le-au îmbrăcat cu atâta dragoste au putut raporta mândria să fie săutate de marele general francez. El, soldatul voinic, cu fața înseninată de căldura su-

Helului, de dragostea ce ne-o poartă, la vederea tabloului pitoresc ce-l aștepta coborând din tren, cu vădită emoție a strâns mâna fetelor și-a doamnelor cari l-au aclamat și presărat drumul cu flori. În drumul de triumf cu care a fost adus dela gară în oraș tot fetele noastre în costume l-au înconjurat complectând frumusețea aspectului românesc ce-a avut tastul în onoarea lui.

Tot în sa'cina femeilor române a căzut grija aprovizionării generalului și nu s'ar fi putut depune în mâni mai competente. Cu câtă îngrijire s'au procurat toate cele trebuincioase, cu câtă pedanterie au fost împachetate și împodobite cu brad și tricolor! Provizia să fie cea mai bogată și aleasă — asta a fost deviza dnelor din Arad și 'n aceasta au depus muncă și energie și multă multă dragoste. Dacă nu-l putem avea în mijlocul nostru la un banchet, să-i arătăm noi femeile că este oaspele nostru.

Al nostru oaspe drag a fost. L-am primit cum ne-au îngăduit cătușele ce ne strâng încă și cari au înecat în sânge ziua în care am depus sufletul și inima românească.

Ceeace a urmat după recepții, am scris deja în numărul trecut al ziarului cu litere de foc.

Nu putem pricepe de ce se aruncă vina pe noi când se caută provocatorul. Manifestația Românilor a fost a unor oameni pașnici, fără arme, printre cari s'au îmbulzit făcându-și loc cu forța soldații maghiari în șiruri încheiate. Cine sunt provocatorii — este un lucru foarte clar, căci toată lumea strânsă în fața otelului Crucea albă este mărtor contra Maghiarilor.

Dacă ar fi fost acolo insultat tricolorul maghiar de un Român la Crucea albă, deja acolo ar fi izbucnit ciocnirile. Ele însă au urmat abia la cafeneaua centrală.

Noi una o vrem: să nu se falsifice starea faptică a lucrurilor. Cu sânge rece să se constate realitatea. Generalul Berthelot a fost de față la scene teribile. Colonelul Rosetti întors dela poștă a văzut cum steagurile românești erau călcate în picioare și purtate în sulite de baionetă.

Să știe Maghiarii că nu demonstrațiile aceste ale unor indivizi ieșiți din minți vor hotărî soarta politică a Românilor și Maghiarilor, ci congresul general de pace. Până atunci și unii și alții trebuie să-și păstreze sângele rece. Tribunalul internațional ne va face deplină dreptate.

Să nu uite concetățenii Maghiari că dacă Aradul are 80 procente de Maghiari o largă provincă din jur este majorizată de populație românească. Și este lucru știut, că a cărui e provincia al aceuia este și orașul din inima ei.

Să fie de altfel siguri Maghiarii cari vor fi cuprinși în hotarele noului stat român, că aici n'are să sufere nici o națiune, ci toți Maghiarii și Sașii și Sârbii vor avea toate drepturile ce răsar în mod firesc din existența lor națională însăși.

Generalul Berthelot în Seghedin.

Intrevedere între dl dr. Ion Erdélyi ministrul plenipotențial al consiliului dirigent român și atașatul militar al României pe lângă misiunea franceză din Budapesta și între gen. Berthelot comandantul trupelor ententei ce operează dela Tisa spre răsărit, primim următoarele rânduri:

În 28 l. c. între orele 5 și 6 d. a. a isosit la Seghedin trenul special al dlui general francez Berthelot fiind în suita sa și colonelul român Rosetti. La gară a fost întâmpinat de dl Ion Erdélyi ministru plenipotențiar român și atașat militar al României pe lângă misiunea franceză din Budapesta, care a fost însoțit de o suită compusă din domnii: dr. Iuliu Mezei consilier, George Ivașcu major, dr. Cornel Miklosi inginer, Mihaiu Popoviciu căpitan, Eugen Radu subloc. Leon Bârsan subloc.

Dl general a fost salutată din partea dlui Erdélyi în vagon fiind dânsul și suita sa invitată să urce

vagonul. Dl Erdélyi a salutată pe dl general cu următoarele cuvinte:

„Dle comandant! din încredințarea cons. dir. român și la dorința Românilor cari locuiesc pe șesul Tisei via din Budapesta să Vă salut în numele cons. dirigent și a poporului român din jurul acesta cu inimă deschisă și plină de devotament și iubire față de grandioasa națiune Franceză și față de Dvoastre.

Dle comandant! Ar fi venit în persoană reprezentanții poporului român din jurul acesta, dar n'au putut, căci Armata asediatoare sârbească face imposibil orice manifestare așa, încât astăzi nu permite nici preoților ca în biserici să țină predici credincioșilor lor. A împedicat în modul acesta poporul român din jur să-și depună omagiile sale. Am venit deci eu să împlinesc dorința lor. Vă salut dle general ca pe reprezentantul acelei armate învingătoare, care a nimicit orgoliul teutonic al îngâmării nemărginite și care cred odată pentru totdeauna a făcut imposibilă domnia forțelor brutale pe pământ. Vă salut dle comandant, ca pe demnul reprezentant al grandioasei națiuni Franceze, care prin geniul ei erezit dela natură a devenit conducătoare a lumii, care, precum zice poetul nostru Alecsandri me'ge în fruntea gintelor pământene și reprezintă pe Dumnezeu pe acest pământ. Vă salut dle comandant cu inima plină de iubire cum salută sora cea mai mică, cea mai modestă pe sora cea mai mare, care a devenit regină între gintele mari ale lumii și care a rupt lanțurile robiei și ne-a condus sub cerul libertății omenestii. De sora modestă, care însă n'a ezitat nici un moment ca la chemarea surorii sale mari să treacă prin sabie și foc și să se jertfească pentru binele obștesc al omenirii. În fine permite-mi să te salut pe Dta dle general în persoană, ca pe comandantul totdeauna glorios, care în zilele negre de retriste ale sorții ne-a stat cu lapte și mângâiere într'ajutor. Iți zic dle general cu iubire tritească latină: Bine ai venit!

La salutul oficios al dlui Erdélyi dl general a răspuns emoționat mulțumindu-i și asigurându-l de cea mai mare bunăvoință, după aceea a cerut informațiile și părerile dlui ministru referitor la situația politică de azi mai ales relațiile dintre Români și Maghiari. Dl ministru a conversat aproape 3/4 ore între patru ochi cu dl general, care a venit apoi în cabinetul vecin și a salutată foarte călduros și strâns mâna membrilor din suita dlui Erdélyi. După aceasta a primit pe prințul Hohenne lohe trimisul guv. maghiar, care până atunci s'a plimbat pe peron cu comisiunea maghiară. La învitarea dlui general dl Erdélyi a participat la prânz unde a stat până la orele 10 d. a., când trenul special a plecat imai departe la Arad.

Pentru orientare se comunică: Dl general Berthelot în rang este egal cu dl general Franchet d'Espéray. Dl general Berthelot e comandantul trupelor ententei, cari operează dela Tisa spre răsărit, până când Franchet d'Espéray e comandantul trupelor ententei cari operează dela Tisa spre apus.

M. Popoviciu capit.

Intimpinarea dlui general Berthelot la Pecica.

Fram. pregătiți la primire numai pe Duminecă dimineața între orele 7 și 8. Vrednicul comandant subst. d. sublocotenent Rațiu însă la orele 11 din noapte trimite gardiști pe la preoți, învățători et., înștiințându-ne de schimbarea obvenită. Spre marea surprindere la orele 1 din noapte, ne adunarăm după puțină la localul gardei noastre, pe lângă cei 60 de gardiști, și câțiva inteligenți și țărani. În sunet de fanfare pornirăm spre gară cu steagul în frunte.

La aprinderea luminei electrice gardiștii prinseră curaj, cântările începură — iar la urmă unii o rupseră la un joc înfocat.

Deodată se făcu liniște — sosirea oaspei noastre fu anunțată.

Cu steagul în mijloc, la dreapta și stânga sumanele albe, garda se înșirui dealungul peronului. Locomotiva e deja înaintea noastră. „Trăiască Franța! Trăiască Exc. Sa d. general Berthelot! Trăiască amicul Românilor și înfăptuitorul României-mari!”

Un domn se coboară dintr'un vagon — mai târziu mă prezintă și-mi spune că vagonul dlui general e înainte... ne postăm în fața lui. Urarele se încep

ca la comandă. — Trei-patru minute, nu se auzea decât aclamație. Vocea preotului nostru dr. Felea aclama înainte, — iar mulțimea entuziasmată — da răspunsul frenetic.

Dl care se dase jos — d. Neagoe (din suita dlui Berthelot) ne asigură că d. general se va bucura, când îi va comunica frumoasele manifestații. Dar nu sfârși bine vorba, când d. Berthelot însuși, dând la o parte perdeaua vagonului, apare. Aclamațiile se reîncep, fanfara sună și trenul se pune în mișcare.

Noi am rămas deplin mulțumiți că nu înzadar ne-am trezit din somn ca să eșim întru întâmpinarea Aceluia care — ca unul dintre cei mai mari generali francezi — este eliberatorul întreg neamului românesc până la Tisa și realizatorul Idealului român. Coresp.

Generalul Berthelot în Oradea-Mare.

— Știre telefonică. —

Generalul a sosit dinspre Arad, cu tren special, Duminecă după amiază la orele patru. Imediat au fost primiți în vagon dlui maior Herbay, comandantul gardei românești, adjutantul său Popoviciu și șeful etarului consiliului național român dr. V. Andru; s'au statorit modul și ordinea de primire a delegațiilor.

Delegațiile s'au prezentat în vagon. Berthelot a primit întâiu delegația femeilor române, care i-a oferit un buchet foarte frumos. Generalul a răspuns adânc emoționat și a primit cu vde plăcere buchetul oferit. — Au urmat apoi reprezentanții C. N. R. comitatens din Oradea-mare sub conducerea dlui Coriolan Pop, directorul Bihorenei și actualul președinte al consiliului, fiind primiți foarte atabi; — comitele suprem cu reprezentanții orașului.

Remarcăm indeosebi delegația țăranilor și țăranțelor române din Bihor, condusă de d. avocat din Ceica, dr. Ioan Iacob. Primirea acestei delegații a fost cea mai cordială. Berthelot a grăit țăranilor și țăranțelor următoarele cuvinte izvorite din inimă: Vă cunosc și vă iubesc. V'am văzut în Carpați, v'am văzut la Mărășești; — v'am văzut flămânzi, v'am văzut desculți, v'am văzut bătuți, dar tot înainte. Acum sunteți liberi, — aveți numai răbdare și încredere.

Generalul Berthelot s'a dat apoi jos din vagon și intrând în sala de așteptare s'a întreținut v'run stert de o'ă foarte cordial cu Români, exclusiv cu Români, domni și doamne.

Urcând din nou în tren, a primit pe P. C. Sa părintele Roman R. Ciorogariu ca reprezentant al bisericii gr. ort. și pe d. George Tulbure ca reprezentant și informator al presei românești. În prezența dlui Tulbure a primit în urmă și pe reprezentanții presei străine.

La orele cinci trenul special a plecat spre Debrețin, între uralele publicului românesc.

O' din ea a fost perfectă tulburată doar de câțiva iredonsabili, cari — la întoarcere în oraș — au ce'cat inzulte la adresa tricolorului românesc.

Să se asigure ordinea publică.

Aceasta să fie lozinca zilei: să se asigure ordinea publică. Tulburările de stradă de Duminecă au desechilibrat sufletele; pe unii i-au încurajat în pornirile lor excentrice, în deslănțuirea patimilor oarbe, începând o mișcare bolșevistă; pe alții însă i-au adus în panică și nervozitate extremă.

Este timpul suprem însă ca să înlăturăm această stare de lucruri insuportabilă, și să punem toți umerii ca prin o muncă imediată colectivă să restabilim mersul normal al lucrurilor. Să ne reculegem degrabă, ca toți locuitorii orașului, de orice naționalitate și confesie, să-și recâștige încrederea, să se reîntoneze liniștea și calmitatea în sufletele terorizate și să se împiedece încercările anarhice, măcelurile pe uliți.

Apelăm la Români din oraș și jur să-și

sustină moralul sufletesc și să aștepte cu răbdare și în liniște rezultatul anchetei ce s'a pornit din partea unei comisii mixte ca să facă deplină lumină asupra ciocnirilor sângeroase de Duminecă și asupra responsabilităților împreunate cu ele.

Consiliul național român comitatens își dă toată truda ca să constate faptele cu obiectivitate și să reușească evitarea tulburărilor mai departe.

În munca aceasta de mulcomire a spiritelor agitate și de creare a păcii este ajutat de comisarul guvernial dr. Varjassy, care deja Duminecă la amiază a fost anunțat în Sibiu despre demonstrațiile sângeroase din Arad și a sosit aici cu tren special în decursul nopții de Luni. Garda națională română din Arad își va recăpăta armele, îi vor fi întoarse pagubele, și-și va reîncepe funcțiunea.

Generalul Berthelot, martor ocular al vărsărilor de sânge, a trimis cel dintâiu ajutor efectiv; a ordonat la Arad trupe franceze. Trupele de sânge curat franceze, cari au luptat în Marocco, s'au împrăștiat deja în decursul zilei de ieri în patrulă prin oraș pentru a să mențină siguranța publică.

Evident că noi, gazetarii avem să ne împlinim cu sfîntenie chemarea noastră de a face totul în serviciul cauzelor publice. Re-luăm deci lucrul și facem tot ce ne stă în putință ca prin scrisul nostru să reasezăm tihna și pacea în suflete. Sperăm ca personalul care se îngrijește ca să culeagă, tipărească și expedieze cuvântul nostru, să ne stea la dispoziție.

Români, cari totdeauna ați urit măcelurile și niciodată n'ați tins la viața vecinului vostru, ci în chip pașnic ați căutat să împrăștiți disensiunile și frecările, Români element iubitor de liniște și dreptate, face-vă-și și acum datoria, adică să vă stă în putință ca ordinea publică să fie restabilită și garantată.

Să respectați proclamațiunea ce se publică din partea autorităților, căci ea este dată cu asentimentul Consiliului național român și cu învoirea comandei franceze.

Proclamațiune

către populația Aradului.

Cu ziua de azi, 31 Decembrie, intră în vigoare următoarele dispozițiuni:

1. Fiecare locuitor este dator ca în decurs de 48 de ore să predea armele militare comandei de piață (bulevardul Apponyi 3), iar armele de vânătoare, și alte arme civile (revolvere) — poliției orașenești.

2. Vin, bere, rachiu, beuturi spirtoase: liqueur, rum ș. a., nu se pot servi nici în cantitate mare, nici în cantitate mică pe baza vre-unei licențe; opreliștea se referă și la vinderea vinului propriu.

3. Se fixează ora de închidere a localurilor publice la 9 seara, iar încuiatul porților la 7 ore seara, însă bacșișul de deschidere a porților numai după 9 ore seara se poate pretinde.

4. În haine militare numai aceia pot umbla, cari fac serviciu activ. Fără legitimație militară n'au voie să iasă pe stradă. Nici ziua, nici noaptea nu pot umbla mai mult de doi soldați împreună. Aceasta se referă și la ofițeri.

5. Toți acei indivizi cari nu sunt soldați, dar totuși umblă în haine militare, nu pot purta chipiu ci pălărie și nici însemne militare. Ofițerii de rezervă numai haine civile pot purta.

6. După 9 ore seara bărbații civili numai câte trei pot umbla împreună.

7. Cântece naționale, imnuri cântate de fanfară ori cu graul — sunt oprite. Numai cu permisiunea și în prezența autorității pot fi executate și cântate.

8. Nu se permite arborarea steagurilor și purtarea de insignii, ori rozetă, panglici pe braț etc.

9. Ordinea și siguranța publică vor fi păzite de

trupele franceze de ocupație, poliție și jandarmerie. Datoria pătrulilor susținuți de ordine este să controleze stațiunile militare și ale gardelor.

Patrulă militare ori de gardă nici ziua nici noaptea nu pot umbla prin oraș, pentru că ordinea publică o susțin exclusiv trupele franceze de ocupație, poliția și jandarmeria.

Avertizez publicul orașului ca să țină cu severitate dispozițiunile de sus. Intrucât proclamația n'ar avea rezultatul dorit, comanda franceză va lua independent dispoziții și cu mult mai severe.

Anunț.

Pentru a putea constata adevărul și a ușura lucrările de anchetare ale comisii mixte rugăm pe toți acei Români din Arad și satele din jur cari au date pozitive despre cazurile sângeroase de Duminecă, să le anunțe fără amânare la Consiliul național român comitatens din Arad.

Trebuie să aruncăm lumină deplină asupra faptelor pe cari apoi să le putem cuprinde în protocoale oficiale.

Pentru ca să nu se pervertească starea reală a lucrurilor, și pentru ca opinia publică românească și streină să nu fie sedusă de comunicatele tendențioase ale ziarelor ungu-rești, toți martorii oculari ai evenimentelor grave de Duminecă să însemne pe hârtie ceea ce știu și să facă raport imediat la centru.

Trupele franceze în Arad.

Ca urmare a demonstrațiilor sângeroase de Duminecă, — Luni noaptea au sosit trupe franceze, ca să asigure ordinea și să îndeplinească reînnoirea întâmplărilor de Duminecă. Trupele acestea au venit din Timișoara la ordinul generalului Berthelot, care a fost martorul celor petrecute și sub impresia aceasta a ordonat, ca trupe franceze să vină fără întârziere. Generalul Berthelot și-a continuat apoi călătoria, fiind în cunoștință deplină a tuturor celor întâmplate.

Trupele aveau să sosească Luni după amiază, dar din cauza unor piedeci n'au sosit decât pe la miezul nopții. În Vinga, în câmp deschis, s'a oprit trenul, pentru că nu mai avea cărbuni și a trebuit să meargă din Arad o locomotivă care să aducă trenul.

Zăbava aceasta a fost chiar binevenită pentru trupele, cari — după primirea informației despre sosirea trupelor franceze — lucrău cu zor la evacuare, evitând astfel desarmarea.

Conform înțelegerii luate, trupele aveau să fie primite de comisarul guvernial, dr. Varjassy și v.-președintele C. N. R., dr. Iustin Marșieu. Din partea Românilor s'a prezentat numai dr. Marșieu, de cealaltă parte însă mai mulți.

Comisarul guvernial a spus, că sosirea trupelor ententei în Arad o privește ca violarea contractului de armistițiu, dar e silit să se împace cu situația aceasta. Au mai vorbit primarul Löcs, președintele C. N. Maghiar, dr. Nagy Sándor.

Dr. Iustin Marșieu a cerut — în numele C. N. R. — ocrotirea populației românești din Arad.

Sosirea trupelor franceze — I-ul regiment african de vânători — o primim cu cea mai mare bucurie și recunoștință, pentru că siguranța personală a Românilor era primejduită. Acum suntem siguri, că vom scăpa de insultele de până azi.

Comandamentul trupelor este maiorul MARTIN.

Morții neamului.

Astăzi la orele 10 a. m. s'a adunat public numeros român în curtea spitalului comitatens, ca să dea cinstea din urmă morților neamului: Leonte Ciorău din Sobotel și Lae Barna din Covăsiți. Am deplâns nu numai sfârșitul lor tragic și dureros ale celor 8 orfani ai bunului Lae Barna din Covăsiți, ci am deplâns și durerea neamului românesc ai cărui mucenici au fost ei.

Prohodul s'a săvârșit la orele 10 a. m. de dl. protopop Traian Vățian, ca trimisul P. Sale dlui episcop Ioan I. Papp, preoții Eugen Crăciun, Nicolae Mărginean din Nădlac și diaconul Ioan Cioara.

În numele Consiliului național român a vorbit dl. dr. Gheorghe Crișan. În fața sicriului rece se întrebă, cum pot fi astăzi cadavre neînsuflețite ceice mai înainte cu câteva zile au fost însuflețite de un ideal sfânt? Ei vor trăi, căci numele lor va fi scris în istoria desrobirii fraților lor. La sicriul lor roagă pe bunul Dumnezeu, ca acestea să fie cele din urmă jertfe ale cauzei sfinte românești.

Pe mormintele lor s'a depus — în numele Românilor — o frumoasă cunună. Au fost duși apoi cu motorul în satele lor, ca acolo să aile odihnă și țărina să le fie ușoară.

La orele 4 d. a. s'a făcut înmormântarea lui Ion Gligor din Șega, și el victimă a întâmplărilor de Duminecă. Lacrimile noastre însoțesc în calea cea din urmă.

Scumpi morți, odihniți în pace! Neamul românesc nu va uita niciodată jertfele voastre.

INFORMAȚIUNI.

Familia dr. Pop în Sibiu. În urma violențelor săvârșite Duminecă asupra locuinței din str. Făbián, dna dr. Ștefan C. Pop a plecat dimpreună cu familia, cu tren special, la Sibiu. Avem informația, că au ajuns în pace la Sibiu.

Ufoș Păteanu fruntașul țaran din Nădlac a fost grav rănit în sângerările de stradă de Duminecă. Are rană mare la ceafă, iar umărul drept e total zdrobit. Se refugiase la Șiria, iar azi s'a prezentat la Consiliul național din Arad, sub al cărui scut se află de prezent.

Proclamațiunea dată de comandantul trupelor franceze în conțelegere cu primarul orașului Arad privește numai pe locuitorii Aradului. Membrii gardelor române din jurul Aradului, ajunși în Arad, trebuie însă să se acomodeze ordinilor de aici, deci nici lor nu le este permisă purtarea cocardelor, a rosetelor, a armelor, — și — fără legitimație dela consiliul național român din Arad — nici uniforma militară.

Răniții din Mândruloc. Ni se telefonează azi din Mândruloc: între gardiștii români din Mândruloc, cari veniseră Duminecă la Arad să sărbătorească pe generalul Berthelot, sunt doi răniți: Petru Cocioaban strâpuns în mână de baionetă și Ioan Țiteu, atins de-un glonte maghiar în spate. Amândoi își vindecă ranele în comună.

Ceilalți gardiști-țărani din Mândruloc au scăpat ca prin minune, fugind spre Mures în sus până la Micălaca, Glogovăț, ba unii chiar până acasă.

Drapelul gardei românești din Mândruloc a fost rupt și sfâșiat în bucăți de garda maghiară.

Petrecere de Silvestru? Azi noapte, începând dela orele 9 până spre ziua, Aradul bubuia de pușcături, par'că l-ar fi asediat armată dușmană. La miezul nopții zgomotul era deadreptul îngrozitor și bieții locuitori, deșteptați din somn, nu-și puteau da seamă ce să fie. Un ofițer francez a ieșit la stradă, să afle cauza pușcăturilor. I s'a spus că așa e obiceiul Ungurilor în noaptea de Silvestru. Așa scriu azi și gazetele. Noi însă și locuitorii băștinași din Arad până azi n'am știut nimic de un obicei ca acestal...

Tragedia de Duminecă și presa maghiară.

Despre demonstrația sângeroasă de Duminecă „Românul” a dat raport fidel, pe baza mărturiilor în scris și verbale de absolută încredere. Mai avem la dosar mărturii și mai grave, care împreună cu cele ce sunt și vor veni încă la Consiliul național român comitatens din Arad vor face lumină deplină. Noi, Români, așteptăm cu conștiință curată și liniștită lumina.

Un lucru nu știm încă precis, anume numărul morților și al răniților. Îl vom ști însă în curând, pe baza rapoartelor ce ni-se vor trimite din comune.

În timp ce „Românul” se ferește de-a mai agita spiritele cu date neprecizate, gazetele maghiare din loc, și pe urma lor și celelalte, bâjbăie de perversități, încunjurând cu orice preț adevărul. Nu ne împoartă mult la urma urmelor. Ne miră însă deraierile ziarului radical „Arad Hir-lap”, care până mai ieri reprezintă o direcție mai serioasă și mai obiectivă. Pentru că d. p. în numărul de azi scrie următoarele: Publicul maghiar, care înțelege românește a discutat azi cu indignare raportul „Românului” despre întâmplările de Duminecă, având următorii titluri: „Progrom unguresc contra Românilor”. — „20 Români împușcați”. — „Șoferul lui Berthelot omorât în fața generalului”. Adaogă apoi că Românul pervertește evenimentele, că nu va apărea câteva zile, fiindcă se va muta într'alt oraș.

Nu căutăm să știm cu ce intenție s'a abătut „A. H.” dela direcția obiectivă de până acum. Constatăm însă, că nu ajunge să înțeleagă românește, ci trebuie să și știe românește; dacă vrei să fii obiectiv.

Patrulă ungurească în case private. Ieri o patrulă ungurească în frunte cu un stegar a început să cutreere pe la casele private ale Românilor. Soldații înarmați căutau după un preot și încă alți trei Români, pe cari — afirmativ — i-ar fi văzut în societatea profesorilor Mihulin și Bejan, ori poate i-au confundat cu aceștia. S'au dus la casele private ale numiților domni profesori ziua la amiază. Nu s'au mulțumit numai cu atât, ci ducând calea spre cafeneaua Hungaria, stegarul — care n'a vrut să-și spună numele — a venit deadreptul la masa Românilor și au întrebat de profesorul Mihulin, care era chiar de față. Stegarul a ajuns în mare perplexitate, când s'a anunțat dl Mihulin, se vedea că n'a aflat omul, pe care-l căuta. Atunci a întors vorba întrebând de o persoană, pe care — afirmativ — ar fi văzut-o în societatea dsale. Am fost mai mulți de față la scena aceasta și am protestat contra acestui procedeu, ca soldații de capul lor sub conducerea unui băețandru să terorizeze familiile românești.

Cazurile acestea le-am adus și la cunoștința Consiliului național român, ca să ia măsurile de lipsă și să ne scape de molestările și provocările unor oameni fără răspundere.

Notă redacțională. Comanda franceză din Arad a binevoit să ordoneze pază permanentă la palatul Românilor, deci lucrul întrerupt o zi, îl continuăm cu toată dragostea noastră față de cauza obștească. Sperăm că dispozițiile luate de autorități vor fi executate și munca nobilă a ziaristiceii poate continua în pace.

Prelegerile în gimnaziul românesc din Beius se vor reincepe în 21 Ianuarie n. — *Vasiliu Ștefanica*, director gimnazial.

Au apărut volumele III și IV din Cartea de bucate de dna Zotti Hodos, în *Biblioteca noastră* (nr. 53 și 54). Prețul unui exemplar este 3 cor. Ambele volume se pot comanda din Sibiu, Wintergasse la autoarea. Aceste sunt cele mai nouă cărți de bucate cari privesc și referințele actuale de bucătărie.

† **Văduva Versavia Căltun n. Târziu** după lungi și grele suferințe, împărțită fiind cu sf. Taine, a încetat din viață în Caransebeș Vineri în 14 (27) l. c. la miezul nopții în etate de 92 ani.

Prelegerile la gimnaziul rom. gof. or. din Brad se vor începe Vineri în 28 Decembrie 1918 st. v. (10 Ianuarie st. n. 1919). — Ziarele românești sunt rugate să publice acest anunț. — *Direcțiunea.*

Act de voinicie. Azi noapte, o noapte de groază pentru toți locuitorii pașnici, cineva și-a scris numele pe firma „Românului”, la poarta dinspre str. Zrinyi. Azi dimineață am aflat adevărul firma stropită din greu cu noroiu...

x **Un armăsar** se află de vânzare, de 2 ani și jumătate, soiul Nonius, la **Pavel Luca**, jude com. din Voivodeni (Körösvajda) p. u. Borossebes, gara Repszig com. Arad.

SERVICIUL NOSTRU TELEGRAFIC.

Telegramele primite cu două zile înainte — dela A. T. D. — nu le-am putut publica în urma sistării ziarului din cauza întâmplărilor bine cunoscute. Pentru importanța lor le publicăm acum.

Social-democrații din valea Jiului în fața guvernului român.

Delegația muncitorilor din valea Jiului, reprezentând 19 mii muncitori organizați din partidul social-democrat, sub conducerea lui Ioan Szedlăcsek, s'a prezentat în fața guvernului român din Sibiu, după ce mai întâi avusese pertractări cu ministrii Jumanca, dr. Boila etc., conduși fiind de către d. Valer Pop, șef de secție și comisar guvernial, peste minele din valea Jiului, — care zile și nopți întregi a petrecut la fața locului, aplanând cu ei toate chestiunile divergente. În numele delegației a vorbit d. Valer Pop, spunând următoarele:

Cu deosebită mândrie sufletească vă prezint reprezentanța celor 10.000 muncitori din valea Jiului. Conștii de datorința lor, dânsii cu tot devotamentul se pun în serviciul cauzei noastre sfinte și, când își exprimă toată încrederea în guvernul democrat român inbitor de libertate, care nu ca și guvernele trecute maghiare au sedus muncitorimea cu promisiuni și minciuni goale, cer a fi considerați de stâlpii statului nou, la a cărui edificare cu tot zelul din răspuțeri vor munci. Suntem fericiți, că ni s'a dat ocaziune, ca prin faptul acesta să punem productul minelor de cărbuni, 350 vagoane zilnice, în serviciul cauzei sfinte. Cu aceasta am așezat perla cea mai frumoasă pe coroana sfântă a României-mari. În guvernul român și dânsii văd asigurată dreptul de a se manifesta ca cetățeni liberi în patria nouă. Deci cu tot dragul, atât în numele lor, cât și al celor zece mii rămași acasă, salutăm cu deosebită însuflețire guvernul român, strigând cu unanimitate: Trăiască noua patrie, trăiască guvernul nostru nou democrat!

D. dr. Maniu răspunde în numele guvernului, că a luat cu toată dragostea la cunoștință cele expuse de d. Valer Pop și i-a asigurat pe muncitori, că nimeni ca guvernul român nu poate mai bine aprecia munca muncitorilor, în special — a minerilor din minele de cărbuni din valea Jiului. Și dânsii sunt simpli muncitori, cari prin munca lor cinstită și devotată au ajuns a fi conducătorii unui neam.

Deosebit a vorbit în limba maghiară șeful muncitorilor Szedlăcsek. Și acestuia dr. Maniu i-a răspuns, tot în limba maghiară. După aceste membrii guvernului s'au întreținut cu reprezentanții muncitorilor în convorbiri amicabile. Muncitorii au plecat adânc impresionati.

La ciasurile 2 p. m. s'au întrunit membrii delegației la restaurantul Kovács, la o masă comună. Din partea guvernului au luat parte dnii șefi de resorturi dr. Boila, Jumanca și Flueraș, apoi secretarul de stat dr. Missits, Dr. Boila și-a ridicat paharul pentru muncitorime, pentru cei împinși în mizerie și subjugată de vitregia sorții și de blăstămatia guvernelor din trecut, declarând că ziua aceasta va fi pentru dsa o frumoasă amintire întotdeauna, când lupta dusă pentru desrobirea neamului românesc a adus roade îmbelșugate și pentru muncitorime. Au vorbit dnii Flueraș și Jumanca, ambii dezvoltând punctul de vedere al socialistilor români, cu rară elocvență și capacitate adâncă. Cei prezenți s'au întreținut apoi multă vreme, cuprinși fiind de animație sinceră.

București: Pentru formarea guvernului național se așteaptă răspunsul dlui Take Ionescu.

București: Repatrierea refugiaților din Dobruța a început azi.

București: Delegații ardeleni au fost primiți de rege în audiență înainte de plecare; au fost primiți și de regina, care a mulțumit Ardelenilor pentru lupta grea pe care au dus-o.

Ardelenii au spus, că regina e cea mai bună mamă și cea mai vrednică româncă.

București: *Delegația ardeleană a făcut vizită la legatia americană, mulțumind pentru sprijinul, pe care guvernul american l-a arătat poporului român. Ministrul american a răspuns, că aspirațiile românești vor fi satisfăcute.*

„Izbânda” publică declarația dlui Goldis, care spune, că Ardelenii nu înțeleg să se înregimenteze în nici un partid politic de azi și au votat cu liberalii, pentru că sunt azi reprezentanții autorizați ai României.

București: Generalul Cerbacef a fost în misiune la București. A plecat ieri.

Comisariatul general al Basarabiei a fost desființat.

Lucrătorii tipografi au declarat reparația ziarelor suspendate.

Monitorul oficial publică următorul decret: Art. 1. Ținuturile amintite în hotărârile adunării din Alba-Iulia sunt și rămân deapănarea unite cu regatul român. Al II-lea decret: Art. 1: În mod provizoric până la definitivă aranjare a organizării României unite, însărcinăm conducerea serviciilor publice din ținuturile prevăzute în decretul legii consiliului dirigent din adunarea națională dela Alba-Iulia. Art. 2.: Vor rămâne însă în administrația guvernului regal atacerile străine, armata, căile ferate, circulația financiară, vămile, împrumuturile publice și siguranța generală a statului. Art. 3. Ținuturile unite cu regatul României prin hotărârea adunării din Alba-Iulia vor fi reprezentate în guvern prin miniștri fără portofoliu. Art. 4.: Pentru lucrările cari privesc aceste ținuturi, se vor mai numi prin decret regal, pe lângă departamentele ministeriale, — după propunerea miniștrilor fără portofoliu — consilieri speciali. Art. 5.: Consiliul dirigent în primul rând are misiunea de a prezenta în cel mai scurt timp, pentru ținuturile asupra cărora i se dă administrație, proiectul de reformă electorală și proiectul de reformă agrară.

Consiliul de miniștri a sporit lefurile funcționarilor statului dela 50 la 170, dela 100 la 320, dela 200 la 560, dela 300 la 720, dela 400 la 800, dela 400 în sus se sporește cu câte 400 lei. Se lucrează cu mare febrilitate la o grabnică aprovizionare a întregii populații cu alimente și îmbrăcăminte.

Agentia telegrafică anunță din București: *Ardelul va fi reprezentat în guvern prin dnii Vaida și Goldis iar Bucovina prin Nistor.*

București: S'a stabilit acord perfect între guvern și delegația ardeleană asupra tuturor chestiunilor la ordinea zilei.

București: Duca, adâncul cunosător al problemelor agrare, unul din elementele tinere de valoare, va trece la ministerul domeniilor pentru înfăptuirea reformei agrare. Duca va conduce și băncile populare și obștiile sătești.

București: Guvernul a hotărât să intervină direct la guvernele aliate pentru aprovizionare cu alimente și îmbrăcăminte a României-mari din depozitele aliaților din porturile apropiate sau direct din țările aliate.

Zilele acestea începe lichidarea forțată a întreprinderilor cu capitalurile puterilor centrale.

Pentru conferința de pace designat din partea României Alexandru Lăpădat, membru al Academiei Române. Lăpădat se află deja de câteva săptămâni în Paris.

București: Guvernul român a intervenit la guvernul regal în Roma pentru imediată eliberare a prizonierilor români din Italia.

Sibiu: Guvernul provizor a decis, să numească guvernului maghiar cărbuni numai în schimb de alimente sau bani.

Regele Ferdinand dă prin Aurel Vlad 200 mii lei pentru populația noastră ca dar de Crăciun.

D. Ion Lăpădat, secretarul epitropiei administrației fundației, a primit dela cercul industrial, comerțului și finanței suma de lei 10.800 pentru fondul ziaristilor din Transilvania și Ungaria, însoțită de o scrisoare a dlui Tiberiu Eremic, inginer în București.

Toți funcționarii români din fosta administrație maghiară se vor întruni în 12 Ianuarie 1919 în congres în Sibiu.

Redactor responsabil: **Dr. Sever Miclea.**
Editor responsabil: **Aurel Rusu.**